

Kirsi Pehkonen

UUTTA ELÄMÄÄ,
JYLHÄSALMI

KARISTO
HÄMEENLINNA

Kiitos Otavan Kirjasäätiölle kirjoitustyön tukemisesta.

© Kirsi Pehkonen ja Karisto/Kustannusosakeyhtiö Otava 2022
ISBN 978-951-1-42790-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

1

Lossi töyssähti pehmeästi Jylhäsalmen rantaan ja Inkerin silmät räpsähtivät auki. Hän oli ehtinyt sulkea ne ajajanpenkillä vain muutamaksi minuutiksi, eikä se kunnan yöunia korvannut. Lossimatalla Jylhäsalmen yli ehti kerätä vain pientä hätäensiapua unenpuutteeseen.

Painava metallinen lossiramppi jysähti alas ja rannalla keltapunaraidallinen puomi nytkähti ylöspäin. Inkku käynnisti auton, räpytteli unihiekkaisia silmiään ja tuijotti merkkivalopylvästä, jonka nokassa tiira istui tarkkaavaisen oloisena. Laskiko lintu Jylhäsalmen lossista pois purkautuvia autoja? Tai suunnitteliko, missä päin lossirantaa löytyisi alkavana kesänä suojaisa paikka tiiranpesälle? Vihreä valo syttyi ja lyhyt autojono lähti liikkeelle.

Inkku empi hetken, mutta napsautti lossirannassa vilkun päälle ja kääntyi kosteanharmaalta asfalttitieltä koivurivistön toiselle puolelle, lossikahvila Lossarin pihaan. Periaatteessa hänen olisi pitänyt jatkaa suoraan seuraavalle tilakäynnille, mutta toisaalta asialla ei ihan niin kiire ollut. Eväät olivat loppu, maha kurisi ja pää humisi. Miten hän pystyisi ajattelemaan selkeästi ja toimimaan fiksusti, jos kehossa ei olisi yhtään energiaa aivojen käyttöön? Ei mitenkään.

Inkku lukitsi autonovet, huolella ja tarkoituksella. Jos hän olisi ollut liikkeellä vaikkapa isän ja äidin autolla, hän olisi tuskin vaivautunut miettimään lukitsemista Lossarin pihassa, kuka siellä toisten autoihin kurkkisi. Mutta työ-auto, ensimmäinen oma auto, tummanvihreä ja farmarimallinen, se oli eri juttu.

Lossikahvila oli hiukan muuttunut Inkun lapsuudesta, mutta vain parempaan suuntaan. Pilvisestä ja kalseasta säästä huolimatta sen punamullatut hirsiseinät, hohtavanvalkoiset ikkunanpuitteet ja jäkälän ja sammalen laikuttama punatiilikatto olivat yhtä idylliset kuin aina. Kukkalaatikot, amppeleit ja niiden vehreys oli lisinyt vuosi vuodelta, lossikahvilan emäntä Sirkka oli tainnut intoutua viherpeukaloimaan entistä enemmän. Valkoiset päivänkakkaraa muistuttavat marketat ja kirkkaanpunaiset kesäeilikat oli vastikään istutettu laatikoihin etuoven molemmin puolin, ampeleissa valkoiset lumihiutalet, aniliininpunaiset rautayrtit ja montaa violetinsävyä hehkuvat miljoonakellot kietoutuivat toistensa sekaan ja valuivat jo runsaina ampeleista kohti maata.

Kun Inkku oli pikkutyttöinä pistäytynyt Lossarilla jäätelöostoksilla tai limpparilla, soman pikkukahvilan takana ei ollut kuin kapea ja lyhyt laiturintynkä eikä lainkaan terassi- aluetta. Nyt tulija näki jo sisään astuessaan järvenpuolen suurista lasisista pariovista takaterassille ja venelaiturille. Terassia oli edelliskesänä vielä laajennettu sivummalle niin, että se myötäili hauskasti lohkareista rantaa ja kivenjätkä-leitä.

Ovensuussa Inkku sitaisi vaaleanruskeat hiuksensa pikaisesti uudelleen ponnarille, ettei juuri vasikkakarsinasta tulleelta näyttäisi. Hän nuuhkaisi sinisen työtakkinsa olkaa,

miten pahasti hän mahtoi haiskahtaa? Ehkä vähän, mutta sille ei voinut mitään. Toivottavasti Jylhäselältä puhaltava tuuli veisi terassilla tuimimmat tuokset mennessään. Josakin työhousujen lukuisista taskuista oli jemmassa rypyinen kaksikymppinen yllättäviä tilanteita varten. Tämä ei ollut ehkä kovin yllättävä, mutta erittäin tarpeellinen taukotilanne.

– No mutta iltapäivée Inkeri, työreissussako ollaan?

Tuttu hymy ja iloisesti tuikkivat silmät tervehtivät Inkkua lossikahvilan tiskin takaa. Sirkka oli säästä piittaamatta pukeutunut punavalkoraidalliseen hellemekkoon, Lossarin keittiön puolella varmaan lämmintä riitti. Sirkka oli pitänyt vanhassa lossivartijan tuvassa ensin kioskia, sitten pikkukahvilaa ja nyt lähiseudulla suorastaan käsitteeksi muodostunutta kesäkahvilaa. Hänen topakoissa käsissään purku-uhan alla ollut tupa oli saanut aivan uuden elämän.

– Joo kyllä. Mutta välillä on pakko ottaa välipalaa. Ja kahvia. Että jaksaa.

– Nuorena sitä jaksaa, Sirkka naurahti ja kaatoi jo isoa kupillista juurikeitetyltä tuoksuvaa vahvaa kahvia.

Inkku silmäili lasivitriinin ja myyntipöydän tarjontaa. Nälkäisenä olisi tehnyt mieli lapata lautaselle kaikkea mahdollista, mutta järki toki sanoi, ettei liikaa kannattanut ahmia. Se vain houkuttaisi Nukku-Mattia ja unihiekkää.

Alkuviikosta Inkeri oli ollut liikkeellä yli vuorokauden melkein samoilla silmillä. Tavanomaisen työpäivän päälle oli ollut koko yön yli kestävä päivystysvuoro. Silloin sai toki nukkua, kunhan oli päivystyspuhelin kainalossa. Hyvällä tuurilla unta kertyi melkein koko yö, huonolla ei lainkaan. Hänen päivystyksensä oli ollut lähempänä jäl-

kimmäistä. Hän oli ehtinyt alkuyöstä juuri pahimmoilleen nukahtaa ennen ensimmäistä päivystyssoittoa. Ja siitä koko yön kestänyt sinkoilu paikasta toiseen oli alkanut. Vaikka hän oli saanut huilata yhden päivystysvapaapäivän keskellä viikkoa, univelkaa oli jäänyt.

Täytettyjä sämpylöitä, karjalanpiirakoita ja munavoita, suolaisia piiraita, kakkuviipaleita, korvapuusteja, marjapiirakoita. Melkein alkoi silmissä vilistä ja maha mourahti äänekkäästi. Inkku valitsi lautaselleen runsaasti täytetyn ruissämpylän, katseli kaipaavasti jalallisille lasitarjottimille aseteltuja makeita leivonnaisia, mutta väisti houkutuksen. Koska se unihiekkajuttu. Mutta yksi vadelmahillonapilla varustettu pikkuleipä oli kuitenkin asiallinen valinta, jotta saisi verensokerin kohdilleen joutuisasti.

Sisällä kahvilassa Inkulle ehti tulla kuuma. Kolea aamu oli pakottanut pukeutumaan lämpimästi, etenkin kun suurin osa päivästä tuli työskennelyä ulkotiloissa. Pitkät kalsarit ja kerroksittain paitaa paidan päälle, ne olivat ehdottomasti tarpeen. Hän suuntasi tarjottimensa kanssa lasiovista terassille, sekä sopivamman lämpötilan että mahdollisten muita häiritsevien tuoksujensa vuoksi.

Olisi luullut, että järviviima säikyttäisi kaikki asiakkaat sisälle, mutta yksi tuttu kasvo oli uskaltanut ison kahvikupin kanssa ulos. Seinustalla tuulensuojassa istuskeli Väättäisen Arvi, Inkerin kotitalon Leppälammien naapurista. Inkku huomasi, kuinka Arvin mustanruskeisiin hiuksiin oli tullut lisää harmaata raitaa sitten viime näkemän. Ruskeiden silmien lämmin pilke oli kuitenkin ennallaan.

– No mutta terve Inkeri, Arvi ilahtui. – Mittee se meidän elläinlääkäri tietää?

– Mitäpä tässä, eläinlääkäröidessä, Inkku hymyili.

Hän ei ollut huomannut Lossarin pihassa Väätäisen tak-
sia, joten Arvi oli varmaankin liikkeellä siviiliautollaan.

– Onko Jenni ajovuorossa? Inkku kysyi.

Hänen lapsuudenystävänsä Väätäisen Jenni ajoi isänsä
Arvin taksia, samoin Jennin nuorin veli. Vuorot kiersivät
Inkun käsityksen mukaan perhekunnassa säännöllisen epä-
säännöllisesti, siis tilanteen mukaan.

– Onhan se, koulukyytejä suhhailee.

Laiturilla Sirkan mies Jouko läimäytti juuri työkalupakin
kannen kiinni. Lossikahvilassa taisi olla näin toukokuussa
vielä keväthuoltohommia tehtävänä.

– Mitä, onko se tosiaan Leppälammin Inkeri? Lossarin
isäntä Jouko asteli ylös laiturinportaita.

– Ihan itse tässä, kyllä.

– Mitenkä pikkumukeloista tulee nykyjään niin jou-
tuin aikuisia? Jouko ihmetteli. – Ihan vasta olit sinäkii vielä
suklaatuuttia ostamassa. Ja vihreetä limpparia.

– Smurffia, muistan! Maistuis kyllä vieläkin. Mutta jos
säästetään ne vähän lämpimämmälle kelille.

– Ei vaan ihan toella, miten ne on elläinliäkärin työt
sujuneet? Arvi kysyi. – Tuttuja taloja kierrellessä?

– Siinähan ne, kiirettä pitää. Aika vähän täällä Jylhä-
salmella loppujen lopuksi olen tähän mennessä liikkunut,
kun työt on koko kunnan alueella.

– Aatella että meillä on Jylyhäsalamalla oman kylän
elläinliäkäri, Jouko sanoi. – Se on enemmän kun kom-
meeta, onneks olokoon vuan.

Inkku nyökkäsi ja hymyili. Ammatti tuntui kiinnostavan
ihmisiä kovasti. Vaikka luulisi, että Jylhäsalmen tapaisella
kylällä kaikki tietävät toistensa asiat, niin ei tietenkään
oikeasti ollut. Sitä paitsi hän oli ollut poissa kotikylältä

kauan, viimeisen viiden vuoden aikana oli käynyt lähinnä vain pyörähtämässä lomina ja juhlapyhinä. Silloinkin hän oleili mieluiten vanhempien luona kotitilalla Leppälammilla.

Inkku laski tarjottimensa pöytään, joka oli lähimpänä laituria. Laiturissa oli nykyään poijuja useammalle veneelle. Mutta menisi varmaan viikkoja, ennen kuin säät ja vedet lämpenisivät niin, että Jylhäselältä saapuisi vierasveneitä Lossarin laituriin.

Laineet haalensivat järvenselän harmaaksi ja tuuli pyyhki viilentävästi niskaa. Inkku ei välittänyt, raikastuipa vaatetus ja virkistyivät silmät. Vielä yksi tilakäynti ja sitten pääsisi lepäämään.

Vaikka Inkku oli hyvin tiennyt, että ihkaensimmäinen kesäsijaisen pesti kunnan eläinlääkärinä on raskas, oli kesäkandin työmäärä ja tiukka tahti silti päässyt yllättämään. Ehkä hiukan helpottaisi, kun alkaisi saada jonkinlaista rutiinia. Alussa kaikki oli koko ajan uutta.

Työ oli toisaalta juuri niin monimuotoista ja kiinnostavaa kuin hän oli odottanut. Työpäiviä ja -öitä ei todellakaan päässyt moittimaan tylsyydestä. Pikkutyttönä hän oli haaveillut, kuinka isona sitten hoitaisi eläinlääkärinä isän ja äidin lehmiä omassa navetassa Leppälammin tilalla, ajaisi eläinlääkärin valkoisella pakettiautolla Jylhäsalmen kiemuraisia hiekkateitä hoitamaan naapureiden ja tuttavien hepvoja, kissoja ja koiria. Aurinkoisessa säässä ja hieno musta eläinlääkärin salkku etupenkillä.

Mistä hän olikin sen salkun keksinyt kuvitelmiinsa? Sellaista ei hänen vasta muutama viikko sitten käytettynä hankitun tummanvihreän farmariautonsa etupenkiltä löytynyt.

Eikä hän koskaan päässyt lääkitsemään kotona Leppälammin lehmiiä. Ne piti laittaa teurasautoon jo ennen kuin hän lopulta pääsi eläinlääketieteelliseen ja muutti pääkaupunkiin opiskelemaan. Isän allergia oli puhjennut yllättäen ja rajuna, ja äidin selkä oli vihoitellut jo pidempään. Siinä tilanteessa ei ollut järkeä ryhtyä enää uudistamaan tuotantoa, saati laajentaa. Kukaan heistä kolmesta lapsesta ei ollut jäämässä tilan jatkajaksi. Päätös oli pitänyt tehdä nopeammin kuin kukaan osasi ennalta odottaa. Siksi kai luopumisen surukin löi kasvoille kovempaa kuin Inkku olisi ikinä uskonut.

Mutta aika kului ja elämä eteni. Isällä ja äidillä tuntui riittävän tekemistä oikein hyvin ilman karjaakin. Osa pelloista oli vuokrattu naapuritiloille, osaa isä viljeli yhä. Omissa metsissä riitti hoitamista ja lisää metsää oli istutettu porukalla, talvisin isä ajoi traktorilla ja lumilingolla kyläkulman sivutiet aamuvarkaisiin ajokuntoon. Inkun isosisko Elsa asui Mikkelissä, pikkuveli Niilo oli lähtenyt vuodeksi opiskelijavaihtoon Hollantiin.

Myös äiti oli pelmauttanut tulille nuorena kytemään jääneen opiskeluhaaveen ja äkkiä perheessä oli yksi opiskelija lisää. Artesaanin paperit valmistuivat äidiltä kahdessa vuodessa. Inkulla vierähtäisi eläinlääkiksessä huomattavasti pidempään. Viiden vuoden opintojen jälkeen hän sai esitellä itsensä tittelillä eläinlääketieteen kandidaatti ja työskennellä ammatissa, silti jäljellä oli vielä vajaat pari vuotta valmistumiseen. Tämä ensimmäinen kesä oikeissa töissä, kokonaan oman ammattitaidon varassa, oli iso etappi matkalla kohti sitä ja vakinaisiin töihin.

Inkku pureskeli huolella jokaisen sämpylänmurusen, olisi sitä mennyt enemmänkin. Hän nautti vadelmahillo-

pikkuleivän viimeisen kahvihörppynsä kanssa ja komensi itsensä ylös ja liikkeelle, ennen kuin energiatankkaus vaihtuisi väsymykseksi. Suunta kohti isoa Linnolehdon osakeyhtiön navettaa, sitten suoraan kotiin.

Hän lysähti autonpenkille ja huokaisi. Huonomminkin voisi olla. Oli siinä kieltämättä hiukan luksusta monen kesätöitä paiskivan opiskelijan arkeen verrattuna, kun asui vanhempien kodin pihapiirissä, vanhalla puolella. Uuden puolen jääkaapissa oli aina asiallista ruokaa ja usein äiti passasi sitä hänelle lämpimänä pöytään asti, jos hän vain antoi äidin hössöttää. Tänään hän antaisi, oikein mielellään.

Vai että kyllä nuorena jaksaa. Oli kai uskottava Sirkkaa ja jatkettava reippaana eteenpäin, vaikka juuri nyt hän tunsi itsensä aika vanhaksi ja väsyneeksi. Inkku tarkensi katseensa auton polttoainemittariin, se ilmoitti puolta tankkista, ja kiinnitti työpuhelimen kojelaudan telineeseen. Ennen kuin hän ehti startata, housujen taskussa värähti. Hän kaivoi esille oman puhelimensa, jos vaikka kotoa oli isällä tai äidillä asiaa.

Selkäranka sävähti suoraksi, yllättyneenä Inkku vetäisi henkeä. Viesti Eemiltä. Jolle hän oli lähettänyt numeronsa jo Helsingissä ennen kesäpestien alkamista, jotta voitaisiin tarvittaessa olla yhteyksissä. Vai miten hän olikaan sen silloin muotoillut.

Eemin viesti oli tyylille uskollinen.

Elvis has arrived. Avaimet saatu ja kamat kasassa. Huomenna perehdys. Nähdään!

Hitsi. Inkku ei voinut olla hymyilemättä, kun hän kaa-sutti Lossarilta kohti Linnolehdon tilaa. Eemi oli siis laittanut viestiä heti, kun oli tullut Korkealaan. Hän näki mieles-

sään kurssikaverinsa hilpeät vilkkusilmät, otsalta töyhtöksi karkaavat vaaleat hiukset ja poskiin helposti puikahtavat hymykuopat. Kunpa hän pystyisi menemään mukaan, kun lomalle jäävä eläinlääkäri Hansu perehdyttäisi Eemiä vastaanottotiloihin ja muihin käytännön juttuihin Korkealan eläinlääkärivastaanotolla. Mutta huomisessa työpäivässä tuskin olisi niin pitkää tyhjää rakoa.

Joka tapauksessa hän tapaisi Eemin aamulla ainakin ohimennen ennen tai jälkeen puhelintunnin. Eemi oli Korkealassa ja samalla eläinlääkärien yhteisellä vastaanotolla pyörittäisiin kaikki kesän kuukaudet.

Äkkiä Inkku tunsi itsensä energiseksi kuin vieteriakka. Kylläpä Sirkan sämpylä ja kahvi virkisti. Tai ehkä ratkaiseva oli se vadelmasilmäpikkuleipä.

2

Navetassa lehmien asioissa Inkku tunsii olevansa eläinlääkärinä eniten omillaan. Linnolehdon tilalla ennalta sovitut toimenpiteet menivät sujuvasti. Inkku oli poistanut tikit keisarinleikatulta lehmältä, isosta pystyhaavasta sen kyljessä. Leevi, yksi navetan osakkaista, ihmetteli vielä ääneen, kuinka kunnan vakituinen eläinlääkäri Hansu oli melkein viimeisenä työnään ennen kesälomille lähtöä sujuvasti tehnyt lehmälle keisarinleikkauksen seisaaltaan.

– Siis lehmä seisoii neljällä jalalla ja me ympärillä kahdella ihmettelemässä!

Inkku ehti tehdä tuttavuutta myös tuleviin asiakkaisiinsa vasikkakarsinassa. Etenkin yksi ruskean ja valkoisen kirjava vasikka hamusi tuttavallisesti hänen sormiaan, Inkku raputteli sen lämpöistä kaulaa ja kylkeä, ja rupatteli lempeällä äänellä. Hän keskusteli paikalla olleiden osakkaiden kanssa vasikoiden nupottamisesta, niiden nukuttamisesta ennen toimenpidettä ja kipulääkityksestä. Se kaikki oli tuttua sekä lapsuudesta Leppälammin kotinavetasta että harjoittelusta opiskeluaikana. Kalenteriin merkittiin samalla jo seuraava tilakäynti.

Koska Linnolehdosta kotiin oli vain kymmenisen kilometriä, työpäivän viimeinen ajotaival oli harvinaisen lyhyt.

Inkku ajoi pitkäperäisen farmariautonsa kotipihaan Leppä-lammille hiukan aikaisemmin kuin tavallisesti.

Hän pudotti takin ja työhousut vanhan puolen portaille ja hipsi pelkissä pitkissä kalsareissa ja paidoissa pihan poikki uudelle puolelle. Periaatteessa olisi ollut fiksumpaa käydä ensin huuhtomassa navetan tuoksut suihkussa ja mennä vasta sitten syömään. Mutta toisinaan oli pakko ohittaa fiksuus ja syödä. Äiti jos kuka ymmärsi kyllä, jos hiukset välillä tuoksahtivat vähän navetalle tai hevosenselänalle.

Aivan niin kuin hän oli uskaltanut toivoa, äidillä oli sapuska valmiina odottamassa. Perinteistä nakkikeittoa ja ruisleipää, juuri parasta perusruokaa nälästä vääntelehtivään vatsaan.

Kesän asumisjärjestely oli Inkerin kannalta loistava. Tilan vanhaa rintamamiesmallista taloa ei aikanaan ollut purettu, vaikka pihapiiriin rakennettiin yksitasoinen uusi puoli. Tiilitalo oli valmistunut jo pari vuotta ennen Inkun syntymää ja siellä Inkku oli koko lapsuutensa asunut. Vanhalla puolella oli kesäisin ja toisinaan talvemmallakin majoittunut setiä, tätejä, serkkuja ja muita sukulaisia. Nyt aikuisena hän vasta tajusi, kuinka isä ja äiti olivat olleet kaukaa viisaita. Kesävieraita ei todellakaan tarvinnut kesittää eikä heistä ollut häiriötä, vaan he elivät vanhalla puolella omassa taloudessaan. Tietysti kesäasukat osallistuivat usein tilan töihin, syötiin yhteisiä aterioita jommassakummassa keittiössä, saunottiin, paistettiin makkaraa ja lettuja pihalla, ja serkkuset saattoivat sujuvasti vipeltää talojen välillä. Miten mukava oli nukahtaa unille serkkujen kanssa siskonpedissä pihaan pystytetyssä teltassa kuunnel- len aikuisten jutustelua ja matalaa naurunhyrinää nuotion äärellä. Mutta äidillä ei ollut mitään velvollisuutta passata

kesäkäypäläisten sisarustensa ja sukulaistensa perheitä. Kaikilla säilyi oma rauha.

Tälle kesälle vanha puoli oli sikälikin kätevä ratkaisu, etteivät äiti ja isä suotta heräilleet, jos ja kun Inkulle tuli öisiä päivystykseen lähtöjä. Ei tarvinnut varoa kolistelemisia eikä tulemisia ja menemisiä.

Toukokuun kelit olivat yhä niin viileät, että isä oli käynyt muutaman kerran viikossa Inkun töissä ollessa lämmittämässä vanhan tuvan leivinuunia. Luksusta ja passaamista siltäkin suunnalta, Inkku hymyili itsekseen. Hän piti makuuhuoneenaan alakerran kammaria, jota leivinuunin muurin takapuoli lämmitti, niin että kalsea kosteus haihtui lakanoista. Yläkerran kammareissa pidettiin edelleen vain peruslämpö. Kunhan kesä vähän lämpenisi, hän muuttaisi lempihuoneeseensa, vaaleansiniseen vinokattoiseen yläkerran kammariin.

Nakkikeiton ja äidin kanssa vaihdettujen työkuulumisten jälkeen Inkku palasi autolle tarkistamaan, olivatko kaikki tarvikkeet ja lääkkeet järjestyksessä seuraavaa aamua varten. Hän pyrki aina järjestämään kaiken paikoilleen ja kirjaamaan heti ylös, mitä piti hankkia työssä käytettyjen tilalle, ennen kuin lähti maatilalta seuraavalle. Tänään pää oli ollut väsymyksestä ja nälästä sumuinen, joten oli viisasta käydä varmistuskierroksella.

Inkku napsi pari tyhjää tarvikepakkausta mukaansa roskiin vietäväksi ja laski takakontin luukun kiinni. Mustavalkolaikullinen Nassu-kissa ilmestyi juuri kiehnäämään Inkun kalsarin lahjetta, kun Leppälammin pihatieltä alkoi kuulua saapuvan auton moottorin murinaa. Tummanharmaa taksi liukui vapaalla vaihteella Inkun eläinlääkintäauton rinnalle.

Inkku nosti Nassun varulta syliinsä. Se alkoi kiivaasti sätkiä, ei ollut lainkaan moottorilla kulkevien vehkeiden ihailija. Valkoinen hännänhuippu vilahti pensaikkoon ennen kuin Jenni ehti ulos autosta. Taksinkuljettajan vaaleassa paitapuserossa ja tummansinisessä jakkutakissa Jenni näytti yhtä tehokkaalta ja tarmokkaalta kuin aina.

– Mitä emäntä? Jenni huudahti ja läiskäisi taksinoven kiinni.

Inkku loikki Jenniä vastaan ja halasi. Jenni oli yhtä tummahiuksinen ja ruskeasilmäinen kuin isänsäkin, sama iloinen pilke silmäkulmissa.

He olivat tavanneet pikaisesti, kun Inkku oli tullut Jylhäsalmele vain päivää ennen kesäsijaisuutensa alkamista. Menneet pari viikkoa olivat Inkulla täyttyneet lähinnä työllä, tulevien työtehtävien kertaamisella opintomuistiinpanoista ja nukkumisella. Jenni puolestaan teki kahdenlaisia keikkatöitä, ja heidän aikataulunsa menivät suloisesti ristiin.

– Et tullut meidän polkua pitkin? Inkku naurahti.

– Ei tällä, Jenni nyökkäsi taksiin päin. – Pääseekö siitä edes jalkaisin enää?

Pikkutyttöinä Jenni ja Inkku olivat kipittäneet vuoroin toistensa luo suorinta tietä, siis metsän läpi polkuja pitkin. Silloin ajalla ennen älypuhelimia vanhemmat olivat aina tienneet kysyä naapurista, jos tyttöjä ei omassa pihapiirissä näkynyt eikä kuulunut. Vuoden ikäero ei merkinnyt mitään, käytännössä he olivat samanikäisiä, parhaat ystävät pienestä pitäen. Eri-ikäisyyden huomasi vain koulussa, kun Inkku oli yhtä ylemmällä luokalla, ja tietysti Inkku oli päässyt ripille ja kirjoittanut ylioppilaaksi aina vuotta Jenniä aiemmin. Se oli ollut aika kätevää, kun kumpikin saattoi olla keittiöapulaisena toisen juhlassa.

Jenni istahti puiseen pihakeinuun, Inkku toiselle kahden-istuttavalle penkille häntä vastapäätä. Molemmat alkoivat vanhasta muistista heti pukkia jalalla vauhtia. Tässä samassa pihakeinussa oli pikkutyttöinä leikitty monet leikit ja hiukan isompana setvitty monet murheet ja ilot.

– Onko pitkä vuoro? Inkku kysyi.

– Puolille öin varmaan. Aamulla ajan vielä koulukyydit ja sitten heitän avvaimet isälle.

– Ja kiirettä pitää?

– Yks mummokyyti terveyseskuksesta iltapäivän viimeisen koulukyydin jälkeen, että eipä kovin. Tällä viikolla en sitten aja enää enempää, menen loppuviikoksi vuodeosastolle ekstraamaan.

Jenni oli suorittanut taksinkuljettajan kokeen samalla viikolla, kun oli täyttänyt yhdeksäntoista ja vaadittu vuosi ajokortin saamisesta tuli täyteen. Hän ryhtyi heti ajamaan vuoroja isänsä taksissa, ja jatkoi ajamista lähihoitajaopintojen aikana. Oli todennut Inkkulle, että osaapahan edes vähän hoitaa mummoja ja pappoja, jos joku hänen taksiinsa kupsahtaa. Yhä edelleen hän sekä ajoi taksia että teki lähihoitajan sijaisuuksia, sovitteli aikatauluja limitäin ja lomittain miten parhaaksi katsoi.

– Tuleeko teille kesäläisiä tänä kesänä? Jenni kysyi ja nyökkäsi vanhalle puolelle päin.

– Ei taida tulla. Saan asustella itsekseen. Muistatko kakarana, kun aina oli joku tulossa tai menossa?

Molemmat naurahtivat muistoille. Jenni oli kuulunut Leppälammien kalustoon siinä missä talon oma väkikin, aivan samoin Inkkulle oli aina katettu lautanen Väättäisillä, jos tytöt sattuivat siellä touhuamaan ruoka-aikaan. Leppälammien vanhan puolen sukulaisten vieraanvaraisuutta oli

surutta käytetty hyväksi. Jäätelöä löytyi aina jonkun talon pakastimesta.

– Nythän sulla on tässä hyvät saumat tuoda vaikka yövieraita, Jenni virnisti Inkulle. – Ei kukaan kuule eikä nää.

– Hah, ketäköhän tänne toisin?

– No joo totta. Aika vähän on valinnan varaa. Kaikki on täällä Jylhäsalrella tuttuja ennestään.

– Kuulostaa aika pahalta, Inkku nauroi. – Ihan niin kuin me oltaisiin kaikki mahdolliset jo käyty läpi.

– Jotain rajaa joo, ei sentään, Jenni virnisti takaisin. – Tarkoitin että kaikki on niin tuttuja naamoja. Ei mitään uutta Jylhäsalmen taivaan alla. Ellei joku uusi mökkiläinen korkeintaan. Mutta nekin on enimmäkseen perheellisiä tai eläkeläisiä.

Taksin ratissa Jylhäsalmen kyläläiset ja korkealalaiset ja naapurikuntienkin väki tuli aika lailla tutuksi. Jenni ei lähiseuduilla navigaattoria pahemmin tarvinnut, osasi varsinkin vakioasiakkaiden reitit melkein unissaan.

– Mitä Rasselille kuuluu?

Jenni kohautti olkiaan. Rasmus ja Jenni olivat asuneet yhdessä Korkealassa jo useamman vuoden.

– Eipä ihmeitä. Sitä samaa. Paitsi että uistelukausi alkoi. Niin eipä Rassea varmaan paljoa näy työkeikkojen välilläkään.

Inkeri oli joskus kysynyt Jenniltä, millaisia suunnitelmia heillä Rassen kanssa oli jatkoa ajatellen. Jenni oli silloin todennut, että sitä oli vielä liian aikaista miettiä.

– Mutta mikäs tässä, Jenni jatkoi. – Vielä mahtuu jalat samat peiton alle.

Pihakeinun keinahtelut olivat hidastumassa, Jenni potkaisu lisä vauhtia.

– Äiti tietysti vihjailee vähän väliä kautta metsien ja rantojen, että josko olisi häitä tulossa, Jenni huokaisi. – Tai lastenlapsia.

– No onko tilauksessa? Inkku kiusoitteli ja lisäsi vuorostaan keinun kaartaa.

Jenni hymähti vastaukseksi. Pienen miettimisen jälkeen hänen otsansa rypistyi.

– Jää nykyään harjoittelukin aika vähiin. Kun ollaan niin kauan oltu näin, niin osataanko me enää muuten ollakaan? Ollaan niin totuttu tähän tämmöiseen.

– Ja tämmöinen tarkoittaa?

– No että käydään töissä, säännöllisesti, mutta epäsäännöllisinä aikoina. Rasse tekee rekalla keikkaa taas Ruotsiin ja Norjaan saakka. Ollaan usein kämpillä eri aikaan. Kun Rasse tulee, niin minä menen. Jos ollaan yhtä aikaa, mässytään jotain ja katsotaan leffaa. Nukutaan, että taas jaksetaan. Semmosta päivä kerrallaan ja viikko kerrallaan elämistä. Ei riidellä eikä rähjätä.

– Voisi olla huonomminkin.

– Niin kuin esimerkiksi Janskulla, Jenni puhahti. – Että voi aikuinen ihminen saattaa itsensä hankalaan rakoon.

Janniina oli Jennin useita vuosia vanhempi sisko. Inkeri tunsu hänet kyllä, vaikka ikäeron vuoksi yhteisiä menoja ei ollut koskaan ollut. Hänen mielikuvissaan Janniina oli yhä se fiksu ja filmaattinen ystävän isosisko.

– Janku asuu nykyään Turussa, Jenni selitti. – On ihmisellä kiva työpaikka, mukava asunto ja kaikki sellaiset raamit kunnossa. Niin sitten horjahti seurustelemaan yhden Ossianin kanssa. Muuten varmaan ihan kiva tyyppi, mutta sattuu olemaan varattu. Naimisissa.

– Ja Janku ei tiennyt?

– Ei kun tiesi. Se siinä on kaikkein älyttömintä. Voihan sitä aina vähän hauskuutta pitää, mikäs siinä, mutta että ryhtyy tosissaan suhteisiin. Ei mitään järkeä. Nyt sitten on elämässä draamaa omiksi tarpeiksi. Ja varmaan kavereidenkin tarpeiksi.

– Mitä Jansku meinaa tehdä? Inkku kysyi.

– Hyvä kysymys, en tiedä. Järki sanoisi, että unohda koko jätkä. Mutta se on kuulemma mahdotonta. En minä siihen osaa yhtään neuvoa antaa.

– Ei ole varmaan helppoa kenellekään.

– Ei. Enkä minä tiedä, ketä tässä pitäisi syyttää. Tai mitä hyötyä syyttelemisestä olisi.

– Jansku-parka, Inkku sanoi. – Ei käy kateeksi. Hyviä vaihtoehtoja ei taida olla ollenkaan.

– Äiti ja isä ovat tietysti hirveän huolissaan. Niille koko kuvio selvisi viime jouluna. Mutta se Janskusta ja ukkomiehistä. Mikäs mies se tämä Eemi oikein on? Teillä on ollut jotain vipinää?

Inkku irvisti Jennin vipinöille. Hän oli tullut maininneeksi, että muuan kurssikaveri nimeltä Eemi oli myös tulossa Korkealan vastaanotolle kesäkandiksi. Jenni oli heti laskenut yhteen yksi ja kaksi.

– Äh, jotain pientä opiskelijabileissä aina sattuu ja tapahtuu, ei niitä lasketa. Kurssikaveri, hauska tyyppi, vähän eri säädöillä varustettu kuin me multavarpaat.

– Mites se oli, saako eläinlääkärit syödä kuormasta?

– Oiskohan kovin fiksu idea pienellä työpaikalla?

– Mitä se fiksuus siihen kuuluu? Jos on nälkä, niin on nälkä.

Inkku nauroi Jennin summaukselle, eikä ryhtynyt väittelemään.

Taksin puhelin pirahti vanhanaikaisella puhelinäänellä Jennin taskussa ja Jenni kurvasi keikalle. Lähtiessä Jenni vielä muistutti iltalentiksestä seurantalons kentällä. Inkkuko aikoi merkitä sen tunnollisesti kalenteriin.

Inkku hymyili häipyville perävaloille. Kun muutti kotiseudulta opiskelupaikkakunnalle, koko arkipäivien kaveripiiri meni uusiksi. Oli siksikin kiva palata kesäksi Jylhäsalmele, että sai taas rauhassa tavata niitä ihmisiä, joiden kanssa yhteydenpito oli jäänyt liian vähälle. Jennin kanssa oli ihan sama, oliko edellisestä tapaamisesta puoli tuntia vai puoli vuotta, juttu jatkui sujuvasti siitä mihin oli jäänyt. Jennin kanssa ei lapsuudessa ollut käytetty mitään härpäkkeitä tai laitteita yhteydenpitoon, nopein tapa saada asiansa sanottua oli juosta naapuriin. Sama jatkui tavallaan vieläkin, mieluummin puheltiin nokikkain. Kummasti Inkku oli huomannut heti kesäkandiksi tultuaan seuraavansa yhä vähemmän kavereittensa tekemisiä ja vastailevansa ei niin tärkeisiin viesteihin yhä laiskemmin.

Pihakeinin vauhti hiipui ja Inkeri tunsu työpäivän ja nakkikeiton aiheuttaman raukeuden painavan jäseniään. Oli parasta mennä pesulle ennen kuin nukahtaisi istualleen.

Hiuksia huuhdellessaan Inkku kolautti kyynärpänsä suihkukaapin seinään. Se kumahteli väsyneissä korvissa kuin tuomiokirkon kello. Oli aikoinaan ollut viisasta asentaa vanhan puolen muoviseinäiseen vessaan suihkukaappi, mutta olisi se vähän isompi voinut olla. Kaipa muutama vuosikymmen sitten ei ollut rautakaupoissa kylppäri-uudistuksiin niin paljoa valinnanvaraa. Mutta ilman suihkukoppia pesulla olisi pitänyt käydä pihasaunassa tai uuden puolen kylppärissä, joten ei ollut aihetta valittaa.

Inkku kuivasi itsensä pikaisesti, kietoutui pyyhkeeseen ja kumartui kietomaan toisen pyyhkeen hiustensa ympärille. Hän asteli eteisen kautta tupaan ja ojentautui hetkeksi pitkällään marjapuuronpunaiselle retrosohvalle.

Nassu oli pujahtanut hänen kanssaan samalla ovenavauksella sisälle ja saanut lautaselle puolikkaan pussiruuuan. Sulo, toinen Leppälammin senhetkisistä myyränmetsästäjistä, viihtyi mieluummin vanhan navetan ja uuden puolen tietämissä, ei tullut vanhalle puolelle juuri koskaan. Nassu sen sijaan käytti tilaisuutta hyväkseen ja ponnahti viehkeästi sohvalle Inkerin kainaloon. Inkku veti sormiaan kissan pehmoisen turkin lävitse, painoi poskensa pehmeään hyriinään ja sulki hetkeksi silmänsä.

3

Inkku havahtui koputukseen. Hän huusi unenkäheällä äänellä isää tulemaan sisään.

– Ohoh, taisin nukahtaa.

Inkku kömpi istualleen sohvan pohjalta. Nassu pomp-pasi vierestä lattialle ja venytteli antaumuksella selkäänsä. Se tepasteli suoraan tyhjentyneelle ruokakupille, istahti sen viereen ja käänsi vaativan katseensa Inkkuun.

– Jaksatko sinä lähtee? isä kysyi hiukan huolestuneen oloisena. – Vai oisko parempi kuitennii jäähä vuan leppää-mään?

Isä liikkui yhä melko nuoren miehen reippaudella, vaikka hiusraja oli kivunnut otsaa ylöspäin. Isältä Inkku oli saanut perinnöksi kosteina hiukkasen kihartuvat hiukset, isällä vaan oli vuosi vuodelta vähemmän, mitä kihartua.

– Jaksan, jaksan, kunhan torkahdin. Maltatko sen ver-ran, että vaihdan vaatteet ja vilkaisen vielä vähän karttaa? Että minne.

– Ei ole hätä ensinkään. Äiti laittaa vasta kauppalistaa. Tule meiän puolelle kun joutuv?

Isä loi vielä Inkkuun huolehtivaisen katseen ennen kuin kopisteli eteisestä pihalle. Toinen puoli Inkkua olisi halunnut jäädä sohvalle laiskottelemaan, sen hän olisi totisesti

ansainnut. Mutta toinen puoli kaipasi autossa istumisten jälkeen kovasti liikkeelle, hikeä tirsuttamaan ja happea haukkaamaan.

Nassun tiiviin tuijotuksen edessä Inkku heltyi ja pudotti sen ruokalautaselle kymmenkunta herkkuraksua. Onneksi Nassulla ei ollut taipumusta lihomiseen, se kyllä kulutti myyränmetsästystöissä kaiken, mitä söi.

Inkku nouti eteisen naulakosta vyölaukun ja pakkasi siihen pitkulaisen vesipullon ja pienen energiapatukan. Vettä tulisi juotua varmasti, patukka oli mukana vain varmuuden vuoksi. Hän tarkisti, että sivutaskussa oli myös minikompassi ja tiukka pinkka vessapaperia hätätilanteita varten.

Karttalehti oli valmiina tuvan pöydällä. Hän oli tutkinut sitä jo aamupalalla, kun mietti, mistä lähtisi liikkeelle. Edellisenä kesänä hän oli käynyt Jylhäsalmen metsissä suuntailemassa vain pari kertaa, parina edelliskesänä ei kertaakaan. Harrastus oli miltei päässyt unohtumaan, mutta tänä kesänä hän aikoi elvyttää sen.

Isä ja äiti ajaisivat tietenkin Leppälammilta lossille ja siitä Korkealaan kaupolle. Hän ei viitsisi ajattaa heillä kovin hankalaa mutkaa, mutta tarpeeksi pitkän matkan päähän pitäisi kuitenkin päästä. Jospa sittenkin lähtisi liikkeelle Heinäsuontien risteyksestä. Se vaikutti suht helpolta reitiltä, sopivalta vaihtoehdolta kaikesta uudesta uupuneille aivoille. Helpohkoa maastoa metsätaipaleisiin tottumattomille jaloille.

Inkku taitteli karttakopion vyölaukkuun ja sujautti sinne vielä oman puhelimensa, ei työpuhelin. Sekin oli mukana vain kaiken varalta, hän ei aikonut ryhtyä tietämällä saloilla lörpöttelemään kenenkään kanssa. Mitä mieltä itseksensä suuntailussa silloin olisi.

Hän vilkaisi tuvan ikkunasta ja totesi, ettei sää ollut sen kesäisemmäksi muuttunut. Pilvistä, tuulista, ei sentään sadetta. Kesäsää antoivat tosiaan odottaa itseään. Siispä säänmukainen vaatetus tarkoitti lyhythihaista paitaa alle, lämminä pitkähihaista sen päälle ja päällimmäiseksi tuulenpitävää kuoritakkia, tuubihuivi kaulaan, jalkaan paksummat juoksuhausut, napakat sukat ja metsälenkkarit. Niillä pitäisi parin tunnin pätkä pärjätä. Jos palelisi, pitäisi liikkua rivakammin. Metsässä liikkuesssa pitkälahkeiset housut olivat joka tapauksessa viisain valinta, ellei halunnut sääriinsä varvikon raapeita tai punkin puremia.

Inkku loikki vanhan puolen portaat pihamaalle, Nassu edellään. Se katosi nurkan taakse kissantöihinsä. Uuden puolen päädyssä näköjään jo autoa pakattiin kirkonkylälle lähtöä varten.

– Jahah, ja sitten suuntailemmaan? äiti hymähti.

Inkku nosti ostoskorin ja kestokassit äidin käsistä auton peräkonttiin. Vaikka äidin selkä oli nykyään varsin hyvässä kunnossa, apu kelpasi. Äiti oli vasta käynyt ottamassa lyhyisiin vaaleisiin hiuksiinsa uutta kiharrusta, se sopi hänelle hyvin. Itse ommeltu siniraidallinen takki sointui tietysti tummien farkkuhousujen kanssa.

– Ja ossoot sitten tosissaan takasin kottiin tulla? äiti jatkoi, muka huolissaan.

– No se on vähän niin kuin homman idea.

– Toivoa soppii, äiti naurahti. – Ettei tarvihe lähtee yötä myöten lamppujen ja torvien kanssa ehtimmään.

Inkku virnisti ja paukautti peräkontin kiinni. Jos yhden kerran nuorempana tyttönä vanhempien oli pitänyt tulla iltamyöhällä häntä etsimään, metsäautotiellä taskulamppuja välkyttelemään ja autontorvea merkiksi soittamaan,

niin samaa ei ollut sattunut enää toistamiseen. Vika ei tietysti silloinkaan ollut kartassa, vaan kartan lukijassa. Inkku ei ollut harhautumista säikähtänyt, vaan oli monet kerrat sen jälkeen etsinyt reittinsä perille, yksin ja omin päin. Joskus pienten ketunlenkkien tai harhapolkujen kautta, mutta kuitenkin.

Heinäsuontien haarassa Inkku vilkutti auton perään ja jäi kaikessa rauhassa kuulostelevaan ympärilleen. Hyönteisten surinaa, heinikon kahinaa, reviiiriään laulavia lintuja, ne olivat alkavan kesän ääniä.

Hän ei aikonut katsoa karttaa enää, vaikka periaatteessa se olisi ollut sallittua ennen liikkeelle lähtöä. Oli tietysti hiukan huvittavaa, kuinka tarkasti hän noudatti itse tekemiään suuntailemisen sääntöjä.

Päämääränä oli kulkeminen pisteestä A pisteeseen B kartta-muistikuvan tai oikeastaan maaston hahmottamisen avulla. Jylhäsalmella hän oli kävellyt tai juossut kotiin Leppälammille miltei kaikista mahdollisista suunnista. Jos suuntailu-reitti ei kulkenut kotiin, vaan jonnekin tuntemattomampaan paikkaan, se oli paljon haastavampaa. Kun äiti esimerkiksi oli joskus ollut menossa pitämään kansalaisopiston kudontaryhmää naapurikylälle, Inkeri oli pakkautunut mukaan, jäänyt matkalla pois äidin kyydistä ja etsinyt metsien kautta reittinsä kylätalolle. Hyvissä ajoin ennen kuin kudontaryhmän kokoontuminen päättyi ja äiti ehtisi huolestua.

Kartta piti siis katsoa ja painaa reitti mieleen etukäteen. Sillä tavoin perille löytäminen oli aina tavoite numero yksi. Jos tuli epävarmaksi tai eksyi, karttaa joutui välillä katsomaan. Se ei ollut niin hyvä suoritus, mutta kakkostasoa.

Jos kartanluvun avulla ei oikeita suuntia löytynyt, sitten oli otettava esille kompassi, silloin tuloksena oli kolmos-